

ადგილობრივი თვითმმართველობების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ასპექტები

გაბრძელება, დანაშაულის იმ. „პკ“ №1

ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების ერთ-ერთ ძირითად შემადგენელ ფაქტორად შეგვიძლია განვიხილოთ ისიც, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობების მიერ ფაქტობრივად არ არის გამოყენებული აღნიშნულ სფეროში თანამედროვე მეცნიერული (მათ შორის, რეგიონული ინსტიტუტების და უნივერსიტეტების მკვლევარების ნაშრომების ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების კუთხით) მიღწევები.

ბორის ჭიჭინაძე
აკაკი წერეთლის სახელობის
ქუთაისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
დოქტორანტი

მთავარი პრობლემა ცენტრსა და მუნიციპალიტეტებს შორის არაპროპორციული დამოკიდებულებაა. რაც იწვევს ცენტრში დიდძალი კაპიტალის თავმოყრას. „საბიუჯეტო კოდექსის“ შესაბამისად, თითქმის ყველა ადგილად ამოღებული გადასახადი (დღგ, აქციზი, მოგების, საშემოსავლო, იმპორტის), გარდა ქონების (მათ შორის მიწის) გადასახადისა, რომელიც ძალიან მიზერულია, ირიცხება ცენტრალურ ბიუჯეტში, რაც იწვევს ადგილებზე ფინანსური სახსრების ქრონიკულ დეფიციტს. ეს ხელს უშლის თვითმმართველობების საკუთარი ფინანსური ბაზის ფორმირებას.

ადგილობრივი თვითმმართველობების ეკონომიკური სტაგნაცია გამოწვეულია ასევე დაუხვეწავი საკანონმდებლო ბაზით, არასრულყოფილი ადგილობრივი ფინანსური რესურსებით და მუნიციპალიტეტებში მცხოვრებ ხალხთან ანგარიშვალდებულების არარსებობით. თითქმის ყველა მუნიციპალიტეტში ირდევია „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ, საქართველოს ორგანული კანონის მოთხოვნები ამომრჩეველთან ანგარიშვალდებულების შესახებ“, რაც იწვევს სახელმწიფოსა და მოქალაქეებს შორის წინააღმდეგობის წარმოშობას და უნდობლობას.

წლების განმავლობაში ადგილობრივ თვითმმართველობებში ჩატარებულმა კვლევებმა ცხადყო, რომ თითქმის ყველა მთავრობა ადგილობრივი თვითმმართველობების მიმართ ყოველთვის დიდ უნდობლობას იჩენდა. ცენტრალური ხელისუფლება მაქსიმალურად ცდილობდა არ მიეღო ისეთი კანონები, რომელიც გამოიწვევდა ადგილობრივი თვითმმართველობების ფინანსურ-ეკონომიკური დამოუკიდებლობის გაზრდას. ცენტრალურ ხელისუფლებას სურდა ადგილობრივი

თვითმმართველობები სრულ დაქვემდებარებაში ჰყოლოდა. ცენტრის მხრიდან ასეთი მიდგომები კი მნიშვნელოვნად ლახავდა ადგილობრივი თვითმმართველობების კანონიერ უფლებებს.

ამჟამად მოქმედი საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ ბუნდოვანია და ვერ უზრუნველყოფს ადგილობრივი თვითმმართველობების სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას. ხშირ შემთხვევაში აღნიშნული კანონი თვითმმართველობების განვითარებას აფერხებს, ადგილობრივი თვითმმართველობის „ევროპული ქარტიით“ პირდაპირ არის განსაზღვრული, რომ ცენტრალურმა ხელისუფლებამ უნდა მიიღოს ისეთი კანონები, რომელიც მაქსიმალურად უზრუნველყოფს ადგილობრივი თვითმმართველობების ფინანსურ და ქონებრივ დამოუკიდებლობას.

ადგილობრივი თვითმმართველობების დამოუკიდებლობის გაზრდის მიზნით, საჭიროა გამოვლინდეს მუნიციპალიტეტებში არსებული რესურსები და რეზერვები, რომლებიც წარმოადგენენ ადგილობრივი თვითმმართველობების ეკონომიკური განვითარების საფუძველს. საჭიროა ასევე შეფასდეს სუბრეგიონული კომპონენტების პოტენციალი. ჩვენი აზრით აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, საჭიროა ადგილებზე შემდეგი საკითხების შეფასება:

- რამდენად უწყობს ხელს საქართველოს მუნიციპალიტეტების განვითარებას და მათ წინაშე მდგომი პრობლემების მოგვარებას არსებული საკანონმდებლო ბაზა;
- ხდება თუ არა ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების წინაშე არსებული ეკონომიკური პრობლემების

გადაწყვეტისას უცხოური გამოცდილების გაზიარება;

- რამდენად სწორადაა გამოყენებული ადგილებზე ის ეკონომიკური პოტენციალი, რომელთა სწორად ათვისებამ უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალიტეტების მძიმე საფინანსო-ეკონომიკური მდგომარეობიდან გამოყვანა;

- საჭიროა ადგილობრივ დონეებზე იმ სუბიექტური ფაქტორების გამოვლენა, რომლებიც იწვევენ მუნიციპალიტეტების განვითარების შეფერხებას და ადგილობრივი თვითმმართველობების ეკონომიკური წინსვლის ანტისტიმულატორად გვევლინებიან;

- საჭიროა შესწავლილ იქნას იმ ეკონომიკური ინსტრუმენტების კომპლექსი, რომლის გამოყენებამაც უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალიტეტების სტრატეგიული მოკლევადიანი და გრძელვადიანი გეგმების შემუშავება, რომელიც იქნება საფუძველი მუნიციპალიტეტების ეკონომიკური განვითარებისათვის.

მუნიციპალიტეტების ეკონომიკური მდგომარეობის განვითარების შესასწავლად საჭიროა მოვახდინოთ მუნიციპალიტეტების ფუნქციონალური, სტრუქტურული და ეკონომიკური ანალიზი, ასევე მიღებული შედეგების ეკონომიკურ-სტატისტიკური დაჯგუფებები და საფინანსო-საინვესტიციო ანალიზი.

ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებში არსებული რეზერვების გამოვლენის და ინსტრუმენტების დამუშავებისას საჭიროა გამოყენებულ იქნეს პროგნოზირების მეთოდები, სტრატეგიული და ინსტრუმენტული პროექტირებები, რომლებიც უნდა იქნეს შეხამებული საქართველოს მუნიციპალიტეტების ეკონომიკურ ინტერესებთან.

მმუნიციპალიტეტების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის განვითარების შესწავლისას უმნიშვნელოვანესია ადგილობრივი საინვესტიციო გარემოს მდგომარეობის დადგენა. მუნიციპალიტეტების საინვესტიციო მიმზიდველობის ამალგებისა და კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფისათვის, პირველ რიგში, საჭიროა განისაზღვროს მუნიციპალიტეტების სამართლებრივი სტატუსი და ფუნქციები ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების საქმეში. ასევე, საჭიროა განისაზღვროს მუნიციპალიტეტების განვითარების სპეციფიკა, მათი რესურსული ბაზის გაფართოების შესაძლებლობები და ადგილებზე ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა, ტერიტორიული ბიზნეს-სფეროების დივერსიფიკაცია, ადამიანური კაპიტალის ზრდის უზრუნველყოფა, ფინანსური და რეალური სექტორების განვითარება, ახალი თანამედროვე მიღწევების დანერგვა თვითმმართველობების მართვის კუთხით.

იმედისმომცემ მოვლენად შეიძლება მივიჩნიოთ 2013 წლის 1 მარტს საქართველოს მთავრობის №223 განკარგულებით დამტკიცებული სტრატეგია „საქართველოს მთავრობის დეცენტრალიზაციისა და თვითმმართველობის განვითარების სტრატეგიის ძირითადი პრინციპები 2013-2014 წლებისათვის“. მიუხედავად

იმისა, რომ აღნიშნულ სტრატეგიასთან დაკავშირებით არსებობს გარკვეული კითხვები, ის შეიძლება მივიჩნიოთ თანამედროვე ეტაპზე თვითმმართველობების განვითარების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გეგმად.

მთავრობის აღნიშნული განკარგულებით განსახორციელებელი რეფორმის ამოსავალი პრინციპია მოქალაქეების მაქსიმალური გააქტიურება და უშუალო ჩართულობა მართვის პროცესში. საქართველოს მთავრობა დეცენტრალიზაციის პროცესს განიხილავს ქვეყანაში დემოკრატიისა და მისი შესაბამისი ინსტიტუტების დამკვიდრების საკვანძო ასპექტად. პროექტში აღნიშნულია, რომ საჭიროა გაძლიერდეს ადგილობრივი თვითმმართველობები ფუნქციური და მატერიალური თვალსაზრისით, რაც ადგილობრივი თვითმმართველობების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის განვითარებას უზრუნველყოფს.

პროექტის მიხედვით სრულყოფილი და ეფექტიანი თვითმმართველობის განსახორციელებლად უნდა მოხდეს;

- საზოგადოებრივი თვითმმართველობის ფორმირება თითოეულ დასახლებაში;
- მუნიციპალური თვითმმართველობის ტერიტორიული ოპტიმიზაცია და გაძლიერება;
- სამხარეო ხელისუფლებაში თვითმმართველობის ელემენტების დამკვიდრება;
- სახელმწიფო ზედამხედველობის ეფექტური მექანიზმების შექმნა;
- რეფორმირების პროცესის სამართლებრივი, ტექნიკური და რესურსული უზრუნველყოფა.

ადგილობრივი თვითმმართველობების ფინანსურ-ეკონომიკურ-ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიმართულებით იგეგმება მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ცვლილებები მომავალი (2014 წლის მაისი) ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნების ჩატარების შემდეგ, რაც მისასალმებელია და ოპტიმიზმის საფუძველს იძლევა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მთავარია შემუშავდეს ადგილობრივი თვითმმართველობების განვითარების ისეთი სტრატეგია, რომელიც მორგებულ იქნება ქვეყნის ეროვნულ-სახელმწიფოებრივ ინტერესებზე, მაქსიმალურად შეუწყობს ხელს ცენტრსა და ადგილობრივ თვითმმართველობებს შორის კომპეტენციების მაქსიმალურად გამიჯვნას, უზრუნველყოფს თვითმმართველობების ფინანსურ დამოუკიდებლობას, ადგილობრივი თვითმმართველობების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განვითარებას, რაც მთლიანობაში ადგილობრივი თვითმმართველობების სოციალურ-ეკონომიკურ-ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესების საწინდარი იქნება.

მიგვაჩნია, რომ საქართველოს მუნიციპალიტეტების საბიუჯეტო დამოუკიდებლობის შემცირება გამოწვეულია არასრულყოფილი კანონმდებლობით. საგადასახადო კოდექსით განსაზღვრული გადასახადებიდან ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარ შემო-

სავლელს წარმოდგენს მხოლოდ ქონების (მათ შორის მიწის) გადასახადი. ქონების გადასახადის ხვედრითი წილი კი მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში ძალიან მიზერულია მაგალითად, რეგიონების მიხედვით შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ იმერეთის მთლიან ბიუჯეტში ქონების გადასახადმა შეადგინა 10%, სამცხე-ჯავახეთში 11%, აჭარაში--8,4%, კახეთში--12,7%, მცხეთა-მთიანეთში - 16,4%, რაჭა-ლეჩხუმში და ზემო სვანეთში--7%. რაც შეეხება ქ.თბილისს, იქ აღნიშნულმა მაჩვენებელმა შეადგინა 6,3%.

აღსანიშნავია, რომ საგადასახადო კოდექსის მიხედვით ის ფიზიკური პირები, რომელთა დასაბეგრი შემოსავალი არ აღემატება 40 000 ლარს, სრულად განთავისუფლებულნი არიან ქონების გადასახადისგან 2007 წლიდან. აღნიშნული პირები იხდიან მხოლოდ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადს 2011 წლიდან.

საჭიროა აღინიშნოს, რომ „საბიუჯეტო კოდექსის“ თანახმად, ადგილობრივი თვითმმართველობების საკუთარ შემოსავალს წარმოადგენს ასევე ის ადგილობრივი მოსაკრებლები, რომლებიც სრულად 100%-ით ირიცხება მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტებში. კერძოდ, ეს მოსაკრებლებია:

- მშენებლობის (გარდა განსაკუთრებული მნიშვნელობის რადიაციული ან ბირთვული მშენებლობისა) მოსაკრებელი;
- ადგილობრივი საქალაქო რეგულარული სამგზავრო გადაყვანის ნებართვის მოსაკრებელი;
- ადგილობრივი სატენდერო მოსაკრებელი;
- დასახლებული ტერიტორიის დასუფთავების მოსაკრებელი;
- სათამაშო ბიზნესის მოსაკრებელი;
- სპეციალური (ზონალური) შეთანხმების გაცემის მოსაკრებელი;
- კულტურული მემკვიდრეობის სარეაბილიტაციო არეალის ინფრასტრუქტურის მოსაკრებელი;
- ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის მოსაკრებლები.

ადგილობრივი მოსაკრებლების გადახდისა და ადგილობრივ ბიუჯეტებში ჩარიცხვის ვადებს განსაზღვრავს ადგილობრივი თვითმმართველობების წარმომადგენლობითი ორგანოები-საკრებულოები.

მიუხედავად იმისა, რომ ადგილობრივი მოსაკრებლების ჩამონათვალი ვრცელია, მათ ფისკალურ ეფექტზე საუბარი კი ზედმეტია. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ოფიციალური მონაცემებით, 2007-2012 წლებში ადგილობრივ თვითმმართველობებში ადგილობრივი მოსაკრებლებიდან მობილიზებულია ყოველწლიურად 45-50 მლნ. ლარი, რაც ადგილობრივი თვითმმართველობების მთლიანი ბიუჯეტის დაახლოებით 4-5%-ია. ადგილობრივი მოსაკრებლებიდან ყველაზე მეტი თანხები შედის ქ.თბილისის ბიუჯეტში - მთლიანად ქვეყნის მასშტაბით მობილიზებული მოსაკრებლების 80 %. შემდეგ მოდის ქალაქი ბათუმი,

ქუთაისი, რუსთავი, ფოთი და სხვა ქალაქები, რომლებზეც ნაწილდება დანარჩენი 20 %. როგორც მოყვანილი მონაცემებიდან სჩანს, ადგილობრივი მოსაკრებლებიდან საქართველოს მუნიციპალიტეტებში მობილიზებული თანხები ვერანაირად ვერ უზრუნველყოფენ ადგილობრივი ბიუჯეტების ფინანსურ მდგრადობას, რაც მთლიანობაში ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებს ცენტრზე დამოკიდებულს ხდიან.

მნიშვნელოვნად დასახვეწია მუნიციპალიტეტების ადგილობრივი ბიუჯეტების შედგენისა და შესრულების სტრუქტურა. საჭიროა მოხდეს ადგილობრივი საბიუჯეტო შემოსავლების დივერსიფიკაცია, რათა მუნიციპალიტეტებმა მოახდინონ მათ წინაშე მდგარი სოციალური საკითხების სწრაფად და ეფექტურად გადაჭრა. ამჟამად მსოფლიოს განვითარებული ქვეყნების ადგილობრივი მმართველობების შემოსავლების წყაროები სხვადასხვაა.

საქართველოს მუნიციპალიტეტების განვითარების ტენდენციებზე დაკვირვებებმა ცხადყო, რომ საკანონმდებლო დონეზე მისაღებია კანონები, რომლებმაც უნდა უზრუნველყონ მუნიციპალიტეტების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის შემდგომი განვითარება. ჩვენი მოსაზრებით პირველ რიგში საჭიროა შემდეგი ღონისძიებების გატარება;

- გადასახედია ამჟამად მოქმედი საქართველოს ორგანული კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“. სწრაფად უნდა გაუქმდეს მუნიციპალიტეტების დონეზე მმართველობაში ჩამოყალიბებული პარალელური სტრუქტურები, რომელიც წარმოდგენილია საკრებულოსა და გამგეობის სახით. ხშირ შემთხვევაში ადგილი აქვთ მათი ფუნქციების გაორებას, რაც მუნიციპალიტეტების განვითარებაზე ნეგატიურად აისახება და მათ საქმიანობას არაეფექტურს ხდის;

- რადიკალურად შესაცვლელია ამჟამად მოქმედი კანონი „საბიუჯეტო კოდექსის შესახებ“. ამ კანონით რეგულირდება საგადასახადო შემოსავლების შესაბამის ბიუჯეტებში ჩარიცხვის წესები. მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ ადგილობრივ ბიუჯეტებში ჩაირიცხოს ადგილობრივი თვითმმართველობების ტერიტორიაზე აკრეფილი ყველა სახის მოსაკრებელი, როგორც სახელწიფო, ასევე ადგილობრივი;

- ფაქტობრივად ახალი ფორმულაა შესაქმნელი გამოთანაბრებითი ტრანსფერის გამოსაანგარიშებლად. ამჟამად მოქმედი ფორმულა, რომელიც რეგულირდება საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანებით, ვერანაირად ვერ უზრუნველყოფს ადგილობრივ დონეებზე მოქალაქეთა შემოსავლების გამოთანაბრებას. არ ითვალისწინებს დეპრესიული და პრობლემური მუნიციპალიტეტების თავისებურებებს. ფორმულით გამოანგარიშებულ ტრანსფერს პოლიტიკური ელფერი დაკრავს და იმ პარტიის პოლიტიკური კურსის გამგრძელებლად წარმოგვიდგება, რომელიც მმართველ პარტიას წარმოადგენს;

- მნიშვნელოვნად დასახვეწია კანონმდებლობა

ადგილობრივი მუნიციპალური ქონების მართვა-განკარგვის კუთხით. მუნიციპალიტეტებს საკუთრებაში უნდა გადაეცეთ არა მარტო მათ ბალანსზე რიცხული უძრავ-მოძრავი ქონება, არამედ მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე არსებული ყველა ქონება, გარდა სტრატეგიული მნიშვნელობის ობიექტებისა, რომელთა მართვა-განკარგვა ცენტრალური ხელისუფლების პრეროგატივაა;

- მნიშვნელოვნად დასახვეწია კანონი „ინვესტიციების სახელმწიფო მხარდაჭერის შესახებ“. კანონით შეღავათები უნდა დაუწესდეს იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს, რომლების განათავსებენ კაპიტალს მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე. დღეს კი მდგომარეობა მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე ინვესტიციების განთავსების კუთხით მეტად სავალალოა. ფაქტობრივად ინვესტორები თავს არიდებენ მუნიციპალიტეტებში ინვესტიციების განთავსებას.

- „რეგიონებში განსახორციელებელი პროექტების ფონდ-ით“ გათვალისწინებული თანხების გადანაწილებისას საჭიროა გამოირიცხოს კორუფციული გარიგებები. თანხები მუნიციპალიტეტებს შორის უნდა განაწილდეს სამართლიანობის პრინციპებიდან გამომდინარე.

- ადგილობრივი თვითმმართველობების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთ შემაფერხებელ ფაქტორს წარმოადგენს მუნიციპალიტეტში არჩეული უმოქმედო მაჟორიტარი დეპუტატი. უმრავლეს მუნიციპალიტეტში მაჟორიტარი დეპუტატი დაკავებულია მხოლოდ ვიწრო პოლიტიკური საკითხებით და არანაირი წვლილი არ შექვს მუნიციპალიტეტის ეკონომიკური განვითარების მიმართულებით, გამომდინარე აქედან დეპუტატი ხშირად ადგილებზე მადესტაპილიზირებელ როლს ასრულებს. საჭიროა ცენტრალური მთავრობის მიერ მიღებული იქნეს კანონი დეპუტატის პარლამენტიდან გამოწვევის შესახებ, რაც მნიშვნელოვნად შეცვლის დეპუტატების მიდგომებს ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებისადმი. თითოეულ დეპუტატს უნდა გააჩნდეს მკაცრად გაწერილი სამოქმედო გეგმა (3-6 თვიანი), ამ გეგმის შეუსრულებლობის შემდეგ ის გამოწვეულ უნდა იქნეს საკანონმდებლო ორგანოდან (პარლამენტი) და დანიშნულ იქნეს ახალი არჩევნები. კარგი იქნება თუ დეპუტატი არჩეულ იქნება არა თითოეული მუნიციპალიტეტიდან, არამედ რეგიონიდან ერთი. ეს კიდევ ერთი წინგადადგმული ნაბიჯი იქნება ქვეყნის განვითარების მიმართულებით. ამჟამად კი მდგომარეობა საგანგაშოა, თითქმის ყველა მუნიციპალიტეტში მაჟორიტარი დეპუტატები თავს გრძნობენ როგორც ფეოდალები და არანაირად არ მონაწილეობენ შესაბამისი მუნიციპალიტეტის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების კუთხით გასატარებელ ღონისძიებებში.

- რთული ვითარებაა მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოებული პროდუქციის აღრიცხვის კუთხითაც. ფაქტობრივად შეუძლებელია იმის გაგება

თუ რამდენი ადამიანია დასაქმებული ეკონომიკის სხვადასხვა დარგებში, რას შეადგენს გამოშვებული პროდუქციისა და მომსახურების ღირებულება, როგორია საშუალო ხელფასი და რა მდგომარეობაშია შესაბამისი მუნიციპალიტეტებში დასაქმების მაჩვენებელი. შექმნილი არაა შესაძლებელი მდგომარეობა მნიშვნელოვნად აკნინებს ადგილობრივი თვითმმართველობების დამოუკიდებლობას და მათ საქმიანობას არაპროგნოზირებადს ხდის. საჭიროა ადგილობრივი სტატისტიკური სამსახურების შექმნა, რათა მუნიციპალიტეტებს ჰქონდეთ სრული სტატისტიკური ინფორმაცია.

- საქართველოს მუნიციპალიტეტების განვითარების მიზნით აუცილებელია საქმიანი ურთიერთობების დამყარება უცხოეთის განვითარებული ქვეყნების ადგილობრივ თვითმმართველობებთან, ამისათვის საჭიროა მუნიციპალიტეტების ადგილობრივ ბიუჯეტებში გათვალისწინებულ იქნეს შესაბამისი თანხები უცხოეთის განვითარებული ქვეყნების ადგილობრივ თვითმმართველობებთან ურთიერთობის დამყარების მიზნით. აუცილებელია საკანონმდებლო ცვლილებები აღნიშნული მიმართულებით, რათა მნიშვნელოვნად გაიზარდოს მუნიციპალიტეტების ფინანსური დამოუკიდებლობა დასმული საკითხის სწრაფად და ეფექტურად გადაჭრის მიზნით.

- მნიშვნელოვნად უნდა გაიზარდოს ადგილობრივი თვითმმართველობების კომპეტენციები ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის მიმართულებით. ინვესტიციების განთავსებისას მაქსიმალურად უნდა იქნეს გათვალისწინებული რეგიონის სპეციფიკა და პრიორიტეტად მიჩნეული უნდა იყოს ადგილობრივი სამუშაო ძალის დასაქმება. აღნიშნული საკითხის მოგვარება საჭიროებს მნიშვნელოვან საკანონმდებლო ცვლილებებს.

- თვითმმართველობების საქმიანობაზე წლების განმავლობაში განხორციელებულმა დაკვირვებებმა ცხადყო, რომ ადგილობრივი ბიუჯეტების ხარჯების სტრუქტურაში ჯერაც დიდია ადმინისტრაციული ხარჯების ხვედრითი წილი, რაც კიდევ ერთხელ მიუთითებს იმაზე, რომ ადგილობრივ მოსახლეობას ძვირი უჯდება მმართველობითი ორგანოების (საკრებულო და გამგეობა) შენახვა. გამომდინარე აქედან, მინიმუმამდეა დასაყვანი მმართველობით სტრუქტურებში დასაქმებულ პირთა რაოდენობა, რაც საერთო ჯამში ადგილობრივი თვითმმართველობების საქმიანობას ეფექტურს და შედეგზე ორიენტირებულს გახდის.

- ძირეულად შესაცვლელია სახელმწიფო გადასახადების განაწილების ამჟამინდელი მეთოდიკაც. ჩვენის აზრით ადგილობრივ თვითმმართველობებში უნდა დარჩეს საშემოსავლო და მოგების გადასახადების 50% მაინც. გადასახადების ასეთი განაწილება მნიშვნელოვნად უზრუნველყოფს მუნიციპალიტეტების ფინანსური ბაზის განმტკიცებას, რაც საერთო ჯამში მათ დამოუკიდებლობაზე დადებითად აისახება.

- აუცილებელია მუნიციპალიტეტების დონეზე

მოხდეს მათი შესაძლებლობების ღრმა ანალიზი, რის შემდეგაც უნდა განხორციელდეს ქალაქების ბრენდის კონცეფციების შემუშავება. მიუხედავად იმისა, რომ ბრენდინგი საქართველოს მუნიციპალიტეტებისთვის სიახლეს წარმოადგენს, მისი დანერგვა პოზიტიურად აისახება მუნიციპალიტეტებზე და მათ საქმიანობას უფრო ეფექტურს გახდის.

- აუცილებელია „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის ძირული ცვლილება. აღნიშნული კანონით მკაცრად უნდა გაიმიჯნოს თვითმმართველობების და ცენტრის ფუნქციები და კომპეტენციები. მკაცრად უნდა განისაზღვროს ცენტრალური ხელისუფლების ვალდებულებები თვითმმართველობების მიმართ.

- ახლიდან არის მისაღები ადგილობრივი თვითმმართველობებისათვის გადასაცემი გამოთანაბრებითი ტრანსფერის გამოსაანგარიშებელი ფორმულა. ფორმულაში მკაცრად უნდა განისაზღვროს ის კრიტერიუმები, რისი გათვალისწინებითაც ადგილობრივი თვითმმართველობებმა ცენტრალური ხელისუფლების მიერ უნდა მიიღონ ტრანსფერის ის ოდენობა,

რომელიც უზრუნველყოფს ადგილებზე მოქალაქეთა შემოსავლების გამოთანაბრებას და მუნიციპალიტეტების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

- საქართველოს თვითმმართველობების განვითარების მიმართულებით აუცილებელია მაქსიმალურად იყოს გამოყენებული ქვეყანაში არსებული დიდი სამეცნიერო პოტენციალი, კვლევით ინსტიტუტებში არსებული ის მიდგომები, რომლებშიც ფართოდ არის წარმოდგენილი ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებში სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით გასატარებელი ღონისძიებები. აღსანიშნავია, რომ ეს გამოცდილება მნიშვნელოვანი კაპიტალია და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტებისათვის მეტად მნიშვნელოვანია. გამომდინარე იქედან, რომ ადგილობრივი თვითმმართველობების ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესების გარეშე ფაქტობრივად წარმოუდგენელია ქვეყნის ეკონომიკის განვითარება, ამიტომ უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მუნიციპალიტეტებში სწორი ეკონომიკურ-სამართლებრივი პოლიტიკის გატარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა;

1. „ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ“ ევროპის ქარტია.
2. ბარათაშვილი ე. რეგიონული ეკონომიკა, თბ. 2004 წ
3. ბოლაშვილი პ. მუნიციპალური განვითარების სოციალური და ეკონომიკური პრობლემები, თბ. 2000 წ, გვ.140-144.
4. გველესიანი ე. რეგიონული ეკონომიკური პოლიტიკის ფორმირების ძირითადი მიმართულებები (საქართველოს მაგალითზე), ქუთ. 2009, დისერტაცია; ეკონომიკის დოქტორის აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად. გვ.236.
5. ერქომაიშვილი გ. საქართველოს ადგილობრივი ბიუჯეტები, წიგნში; „ქალაქის მართვა“, თბ, 2002 წ, გვ.45-48.
6. საქართველოს კანონი-„ზოგადი განათლების შესახებ“
7. ჭითანავა ნ. ჟურნ. „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, 2012 წ, №1. გვ.36
8. ხმაღაძე კ. ჟურნ. „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, 2011 წ, №10-11, გვ.72-79
9. Ведомости Литовской Республики, №4, закон „Литовской Республики о выборах советов самоуправления“
10. Дергачев И. А., Регионалистика, Издательский проект 2008 г
11. www.economy.gov.ge- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ოფიციალური ვებ-გვერდი.
12. www.b-k.ge-ჟურნალ „ბიზნესი და კანონმდებლობის“ ოფიციალური ვებ-გვერდი.
13. www.mrdi.gov.ge-საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს ოფიციალური ვებ-გვერდი.
14. www.government.gov.ge საქართველოს მთავრობის ოფიციალური ვებ-გვერდი.
15. www.nala.ge- საქართველოს ადგილობრივი თვითმმართველობის ეროვნული ასოციაციის ოფიციალური ვებ-გვერდი.
16. www.mof.ge- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს ოფიციალური ვებ-გვერდი.
17. www.geostat.ge- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ვებ-გვერდი.